

Zadanie 7.1. Ochrona różnorodności biologicznej roślin sadowniczych i ozdobnych dla zrównoważonego rolnictwa

Kierownik zadania: dr E. Rozpara

Wykonawcy: mgr P. Bieliński, mgr A. Buńkowska, prof. dr hab. Z.S. Grzyb, mgr A. Głowacka, mgr T. Golis, mgr G. Hodun, mgr M. Hodun, dr D.E. Kruczyńska, mgr B. Koziński, dr A. Lisek, dr hab. J. Lisek, I. Rębisz, dr M. Sitarek, dr D. Sochacki, mgr J. Wójcik-Seliga

W Instytucie Ogrodnictwa utrzymywane są bogate kolekcje roślin sadowniczych i ozdobnych, *ex situ*. Celem zadania jest ochrona bioróżnorodności w tej grupie roślin. W 2011 roku w kilkunastu kolekcjach roślin sadowniczych utrzymywano łącznie: 4 320 genotypów drzew owocowych i roślin jagodowych oraz 71 genotypów mniej znanych gatunków sadowniczych. W kolekcjach roślin ozdobnych utrzymywano 1 520 genotypów, co łącznie daje liczbę 5 911 taksonów. Wśród drzew owocowych prowadzone były kolekcje: jabłoni, gruszy, śliwy, wiśni, czereśni, brzoskwini, moreli, leszczyny i orzecha włoskiego oraz podkładki dla drzew ziarnkowych i pestkowych. W grupie gatunków roślin jagodowych utrzymywano kolekcje truskawki i poziomki, maliny, jeżyny, porzeczek, agrestu, borówki wysokiej, żurawiny i innych gatunków mniej rozpowszechnionych. Dużych nakładów pracy wymagała w 2011 roku kolekcja jabłoni. Kontynuowano jej odmładzanie i przenoszenie na nowe miejsce. Wiosną 2011 roku założono kwaterę złożoną z odmian pozyskanych w czasie licznych ekspedycji terenowych. Rozmnożono 70 genotypów zebranych w 2010 roku i 90 genotypów w 2009 roku. Wykonano wszystkie niezbędne prace agrotechniczne, w tym dokładne cięcie prześwietlające drzew i krzewów. Częściej, niż w ubiegłych latach, wykonywano zabiegi ochrony roślin, zwłaszcza przed chorobami grzybowymi, bowiem pierwsza połowa sezonu wegetacyjnego charakteryzowała się licznymi i obfitymi opadami deszczu, co sprzyjało rozwojowi patogenów. W kolekcjach drzew pestkowych w dużym nasileniu wystąpiły objawy raka bakteryjnego, brunatnej zgnilizny drzew pestkowych oraz drobnej plamistości liści. W kolekcji jabłoni i gruszy groźniejszy niż w latach poprzednich był parch jabłoni i gruszy, a w kolekcjach roślin jagodowych – mączniak.

Latem 2011 roku w nowym nasadzeniu kolekcyjnym, założonym w SD w Dąbrowicach zebrano pierwsze owoce z drzew starych odmian jabłoni, pozyskanych w ostatnich latach z ekspedycji organizowanych w różne rejony kraju. Zebrane próbki owoców, a także dokumentacja zdjęciowa posłużyły do identyfikacji zebranych genotypów. Kontynuowano prace związane z odmłodzeniem kolekcji śliwy, moreli i brzoskwini. W sierpniu ścięto kolejną partię zrazów do okulizacji. Przez cały sezon przygotowywano miejsce pod nowe nasadzenia. W kolekcjach drzew owocowych wytypowano genotypy przydatne do upraw ekologicznych, charakteryzujące się małą podatnością na groźne gospodarczo choroby. Znalazły się wśród nich jabłonie: 'Remo', 'Rene', 'Regine', 'Boskoop' i jego mutanty, 'Grafsztynek', 'Ananas Berzeński' oraz 'Kantówka Gdańska'; czereśnie: 'Merchant', 'Merton Premier', 'Namosa', 'Sylvia' i 'Nabigos'; wiśnie: 'Sabina'; śliwy: 'Katinka', 'Kalipso' i 'Węgierka Wczesna'.

Zasoby genetyczne lilii, narcyzów, tulipanów, mieczyków i róż, w liczbie 952 genotypy utrzymywano w Instytucie Ogrodnictwa, a 580 genotypów – w Zakładzie Doświadczalnym Oceny Odmian w Lisewie, należącym do Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej. Wszystkie kolekcje stanowią cenny materiał, przydatny w hodowli twórczej, a zarazem bogaty zestaw genotypów służących do prowadzenia badań podstawowych i doświadczeń porównawczo-odmianowych. Kolekcje roślin cebulowych: lilii, narcyzów, tulipanów i mieczyków, zarówno w Instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach, jak i w Punkcie Doświadczalnym w Lisewie, ze względu na specyfikę tych gatunków muszą być corocznie odnawiane. W wszystkie te prace, jak również zaplanowane pomiary i obserwacje zostały zrealizowane w całości i przedstawione w Sprawozdaniu Rocznym.